

Guia de recursos per a l'acompanyament a l'educació infantil

Autoria

Maria Concepció Torres (URV), Miquel Àngel Essomba (UAB), Meritxell Argelagués (UAB), Pilar Folgueiras (UB) i Anna Tarrés (UAB).

Supervisió tècnica

Direcció General d'Educació Inclusiva, Departament d'Educació i Formació Professional de la Generalitat de Catalunya.

Data 1a edició

Octubre de 2025

Com citar

Torres, M.C., Essomba, M., Argelagués, M., Folgueiras, P. i Tarrés, A. (2025). Guia de recursos per a l'acompanyament a l'educació infantil. Barcelona: Departament d'Educació i Formació Professional de la Generalitat de Catalunya.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement- No comercial-Compartir igual (by-nc-sa) amb finalitat no comercial i amb obra derivada. Es permet copiar i redistribuir el material en qualsevol mitjà i format, sempre que no tinguin finalitats comercials, així com remesclar, transformar i crear a partir del material, sempre que es difonguin les creacions amb la mateixa llicència de l'obra original. Per accedir als continguts de la llicència vegeu: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Índex de continguts

Introducció	4
Eix 1. Comunicació i llenguatges	7
Eix 2. Pertinença a un món divers	21
Eix 3. Descoberta d'un entorn divers amb curiositat	32

Introducció

I.1 Context de la guia

La guia que tens a les mans s'emmarca en el programa CENTRES EN DANSA PER LA INCLUSIÓ. La coordinació tècnica del programa recau sobre professionals de la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat Rovira i Virgili i la Universitat de Barcelona. El projecte està promogut i finançat per la Direcció General d'Educació Inclusiva del Departament d'Educació i Formació Professional de la Generalitat de Catalunya.

En concret, el programa i la guia neixen en el marc de la Taula de Participació per un Sistema Educatiu Inclusiu (TAPSEI). La TAPSEI és *un òrgan de participació que permet intensificar la col·laboració entre administracions i teixit social per a la millora de la inclusió educativa i social*. Durant el primer cicle de debats de la taula (desembre de 2022 a febrer de 2023) va quedar palesa la necessitat d'ampliar el procés de transformació inclusiva al principal protagonista del sistema educatiu, l'alumnat, i introduir dinàmiques d'acció que afavoreixin el pas de la reflexió a la transformació.

Durant el 2024 es va publicar una guia per a l'acompanyament a l'alumnat en edat d'educació obligatòria, i aquest 2025 es publiquen les guies adreçades a l'alumnat de l'educació infantil i el de la formació professional. Aquesta en concret és la d'educació infantil i té com a finalitat: *Construir escoles per a la petita infància en entorns inclusius i inclusors des d'una mirada universal*.

I.2 Finalitat i principis pedagògics de la guia

L'educació infantil acull infants amb totes les diversitats del nostre entorn com la cultural, diversos models de famílies, de classe social, i infants amb necessitats específiques de suport educatiu. Tota aquesta diversitat cal plantejar-la com una riquesa per créixer dins de l'entorn escolar i amb una mirada oberta per aconseguir una perspectiva d'inclusió. És el punt de partida per a la construcció d'una cultura inclusiva al centre educatiu.

Tanmateix, la presència de la diversitat no garanteix per si sola la construcció d'una cultura inclusiva, cal actuar i motivar per avançar en aquesta direcció. En aquest context, aquesta guia vol ser un recurs pràctic i adaptable per a les mestres d'aquesta etapa educativa per aconseguir-ho. L'objectiu

és facilitar-los recursos que complementin els que ja tenen, i els acompanyin a l'hora de programar escenaris d'aprenentatge que treballin la sensibilització, la valoració positiva de la diversitat i la inclusió a l'escola, mitjançant accions concretes aplicables als infants entre zero i sis anys.

Aquest recull de recursos sobre diversitat i inclusió per educació infantil (EI) es planteja de manera global per tal que cada nivell i mestra pugui adaptar-los al seu grup classe segons les realitats del propi alumnat i el seu entorn. També és important tenir en compte a les famílies i per tant les podem incorporar en les activitats.

Els recursos que hem triat per als escenaris d'aprenentatge estan molt vinculats als que ja utilitzem en les dues etapes d'EI com els contes, la música, la dansa, l'expressió corporal, l'expressió artística o el joc, les grans estratègies educatives per aquesta franja d'edat, i en aquesta línia les hem plantejat. En cadascuna de les propostes oferim enllaços, idees pràctiques, i orientacions d'espais, materials i temps.

Així, la guia té una doble finalitat:

- Afavorir que els infants visquin les diversitats del seu entorn amb naturalitat.
- Fomentar que els infants desenvolupin actituds de respecte, empatia i curiositat cap a la inclusió.

El plantejament pedagògic subjacent a tota la guia contempla l'infant com un subjecte actiu amb agència que interactua i analitza el seu entorn des d'una posició favorable a la diversitat i la inclusió. Volem convidar les mestres a veure un breu videoclip que narra una experimentació sobre les actituds prosocials dels nadons, que ens permet constatar com el punt de partida del treball pedagògic sobre diversitat i inclusió a EI és favorable. El videoclip és a càrrec de Karen Wynn i es pot visionar a través del següent enllaç: <https://www.youtube.com/shorts/lw-VIQXAksg>

En conseqüència, les activitats proposades pretenen animar l'infant a gaudir d'un entorn divers i ric, en el qual tothom és capaç de desenvolupar els seus interessos i respondre a les seves motivacions en un ambient obert, flexible i col·laboratiu amb els altres.

I.3 Estructura de la guia

L'estructura de la guia es compon de 18 recursos organitzats en blocs que proposen escenaris d'aprenentatge per a tres dels quatre eixos de desenvolupament i aprenentatge del currículum de l'educació infantil: comunicació i llenguatges, descoberta de l'entorn amb curiositat, i pertinença a un món divers. Cadascun d'aquests eixos de desenvolupament i aprenentatge proposa recursos diversos per al disseny d'escenaris d'aprenentatge.

Eix de desenvolupament i aprenentatge 1. Comunicació i llenguatges

- RECURS 1. Conte – La gent que ens envolta. Autoria diversa. Editorial Beascoa
- RECURS 2. Col·lecció de contes “Em vols conèixer?”. Autoria diversa. Editorial Salvatella
- RECURS 3. Conte - Soc un bitxo raro. Autora: Natàlia Luján. Editorial Círculo Rojo
- RECURS 4. Recull – 46 contes i novel·les juvenils sobre al diversitat funcional. Fundesplai
- RECURS 5. Les llengües del món
- RECURS 6. Els llenguatges de la diversitat

Eix de desenvolupament i aprenentatge 2. Pertinença a un món divers

- RECURS 7. Música clàssica europea – “Les quatre estacions” de Vivaldi
- RECURS 8. El ritme de la diversitat – treball de la cultura inclusiva des de la percussió africana.
- RECURS 9. La música de l’Arc de Sant Martí – treball de la cultura inclusiva des de la musicalitat xinesa
- RECURS 10. El Càntic del Mar – treball de la cultura inclusiva des dels ritmes de la música maorí
- RECURS 11. La diversitat d’una orquestra - “Píccolo, Saxo i companyia”, d’André Popp
- RECURS 12. Música clàssica europea – “El carnaval dels animals”, de Camille Saint-Saëns

Eix de desenvolupament i aprenentatge 3. Descoberta d’un entorn divers amb curiositat

- RECURS 13. Els colors i la diversitat del barri
- RECURS 14. Descubrim oficis i rols sense estereotips
- RECURS 15. Joc de cares
- RECURS 16. Creació de joguines reciclades del món
- RECURS 17. Els minimons
- RECURS 18. Conte col·lectiu: Un barri o poble per a tothom

Cadascuna de les activitats està dissenyada en forma de fitxa amb una estructura comuna per facilitar la coherència de la proposta. Cada fitxa conté la següent informació:

- Orientacions per al desenvolupament d’escenaris d’aprenentatge – En aquest breu apartat es fa una introducció general al bloc, es plantegen els objectius generals que es proposen, i s’aporten algunes indicacions sobre com programar les activitats a partir dels recursos facilitats.
- Recursos per al desenvolupament d’escenaris d’aprenentatge – En aquest apartat s’aporten els recursos diversificats perquè les mestres programin les activitats d’acord amb un àmbit específic del currículum de l’educació infantil. Cada recurs va associat a uns enllaços i imatges per facilitar-ne l’accés.

Eix I.

COMUNICACIÓ I

LLENGUATGES

Orientacions per al desenvolupament d'escenaris d'aprenentatge

La construcció d'una mirada inclusiva passa necessàriament pel llenguatge. En la comprensió i l'expressió lingüística hi trobem una gran oportunitat. Com sabem, els contes infantils són una eina essencial per treballar el llenguatge, i des d'ells afavorir l'empatia i fomentar la diversitat i la inclusió en l'entorn dels infants. En aquesta àrea treballarem el desenvolupament del llenguatge i l'expressió oral.

Proposem tenir una taula a l'aula que actuï de biblioteca de llibres que parlen sobre la diversitat i la inclusió. D'entrada, deixar que els infants puguin accedir als contes quan s'hi sentin motivats a fer-ho. En paral·lel, proposem un temps setmanal d'activitat dirigida per la mestra. Podem emmarcar aquesta activitat en les accions pedagògiques per al desenvolupament del llenguatge, i també de l'educació emocional, perquè no es poden deixar de banda les emocions que moltes vegades les històries transmeten.

Es pot aprofitar l'hora del conte o alguna activitat que programem per motivar la lectura i l'escolta. En el marc d'aquesta activitat, és clau deixar que els infants prenguin la veu i parlin per si coneixen alguna de les realitats del conte explicat, què en pensen, com es resolen els reptes que les històries expliquen al voltant de la diversitat. Amb els infants de 2 i 3 anys se'n pot fer un treball pedagògic bàsic: explicar el conte, obrir espais d'expressió dels infants, i afegir alguna reflexió final per part de la mestra. Amb els infants de 4 i 5 anys es pot plantejar una reflexió posterior a la lectura del conte més elaborada, que incorpori algunes preguntes al voltant de les identitats i les seves diferents dimensions, el coneixement sobre la diversitat del seu entorn proper, i les actituds de curiositat i respecte que ajuden a construir un espai en què tothom s'hi senti còmode.

Pel que fa a l'espai, l'activitat es pot desenvolupar al racó dels contes que tinguem a l'aula, o fins i tot a l'aire lliure en algun racó del pati. Si volem donar-li més transcendència, podem usar l'espai de biblioteca, amb un racó còmode i tranquil que no tingui massa distraccions al voltant. La dedicació en temps per a cada conte podria ser entre 20 o 25 minuts segons la capacitat d'atenció dels infants. Per afavorir el manteniment de l'atenció, podem incorporar alguns objectes relacionats amb el relat i que esdevinguin objecte d'exploració i experimentació.

RECURS I

Conte — La gent que ens envolta. Autoria diversa. Editorial Beascoa.

Aquest recurs planteja el disseny d'escenaris d'aprenentatge que tinguin com a objectiu fomentar la consciència sobre la diversitat cultural i la importància del respecte i la convivència entre les persones.

Per començar, introduïm a l'aula un globus terraquí i la mostrem als infants. Els animem a observar-la i a fer preguntes sobre el planeta on vivim. A partir d'aquí, iniciem una conversa guiada sobre com són les persones a diferents parts del món. Parlem de les seves característiques físiques, llengües, costums i formes de vida, promovent sempre una visió positiva i enriquidora de la diversitat.

A continuació, convidem els infants a compartir informació sobre les seves pròpies famílies. Els preguntem d'on provenen els seus pares, avis o altres membres familiars i, si ho desitgen, poden assenyalar aquests llocs a la bola del món. Aquest moment els permet sentir-se protagonistes i valorar les seves pròpies arrels mentre coneixen les dels seus companys i companyes.

Després d'aquesta conversa, expliquem el conte “La gent que ens envolta” per reforçar el missatge de la unitat en la diversitat. A mesura que expliquem la història, posem èmfasi en les semblances i diferències entre les persones i com aquestes ens fan únics i especials. Reflexionem sobre el fet que, malgrat les diferències aparents, tots compartim sentiments, somnis i necessitats semblants, i que tots vivim en un mateix planeta, la nostra llar comuna. També es pot animar a venir a la classe a algunes famílies a la vegada, i fer aquesta reflexió conjuntament amb elles, per posar de manifest que la gent que ens envolta som nosaltres.

Finalment, promovem una petita conversa per veure què han après i com s'han sentit. Amb aquesta activitat, ajudem els infants a desenvolupar empatia, respecte i un sentit de comunitat, valorant la riquesa que aporta la diversitat cultural al nostre món.

RECURS 2

Col·lecció de contes “Em vols conèixer?”. Autoria diversa. Editorial Salvatella.

Aquest recurs facilita el disseny d'escenaris d'aprenentatge que sensibilitzin els infants sobre la diversitat funcional i promoure la inclusió a l'aula a través de la lectura.

El recurs és una col·lecció de contes que expliquen històries en primera persona d'infants amb necessitats especials. A través de la veu del protagonista, els infants poden conèixer la seva realitat de manera propera i creativa. Els relats permeten als infants entendre les experiències, emocions i desafiaments d'aquests personatges, fomentant així l'empatia i el respecte. Es pot buscar la motivació dels infants proposant-los d'escollir el conte que desitgin de la col·lecció, un cop llegits els títols i explicats els continguts generals de cadascun d'ells.

Abans de començar la lectura, és important introduir el tema d'una manera natural, preguntant als infants què saben sobre la diversitat i animant-los a compartir les seves idees. A continuació, llegim algun dels contes en un ambient relaxat i participatiu, on els infants puguin expressar els seus comentaris i reflexions lliurement.

Si a l'aula hi ha algun infant amb característiques similars a les descrites en els contes, cal enfocar l'activitat des d'una perspectiva inclusiva, evitant remarcar la diferència i, en canvi, posant en valor les capacitats i fortaleces de cada persona. Aquest enfocament ajuda a crear un clima de respecte i acceptació dins del grup.

Després de la lectura, podem obrir un espai de diàleg per parlar sobre el conte, identificar valors com l'empatia, la cooperació i la importància de tractar tothom amb igualtat. També podem fer activitats complementàries, com dibuixar escenes del conte o imaginar com ajudariem el protagonista en situacions concretes.

El llistat de contes és el següent:

1. Autisme
2. Mimi i la girafa blava (ha nascut un germà amb discapacitat)

3. Em costa llegir (dislèxia)
4. Aleix, ja n'hi ha prou! (hiperactivitat)
5. De quin color ho veus? (daltonisme)
6. El mocador màgic (el càncer)
7. Voldria ser un cotxe (cadira de rodes)
8. Soc un camaleó (les altes capacitats intel·lectuals)
9. Descobreix el món del Biel (la diferència ens enriqueix)

RECURS 3

Conte - Soc un bitxo raro. Autora: Natàlia Luján. Editorial Círculo Rojo.

Aquest recurs té com a objectiu sensibilitzar els infants sobre les altes capacitats i fomentar una actitud inclusiva i respectuosa cap a la diversitat de talents dins l'aula.

Un possible escenari d'aprenentatge comença amb la lectura de "Soc un bitxo raro" un conte que aborda el tema de les altes capacitats d'una manera propera i comprensible per als infants. L'objectiu principal de la narració és explicar que totes les persones, no només amb altes capacitats, entenguin que ser diferent no és negatiu, que cal, que tots som únics i irrepetibles. El conte convida a pensar com seria un món on tots fóssim iguals i si així se solucionarien els problemes a través del Max, un nen amb altes capacitats, un personatge que exposa com és, com viu la diferència i com pot i ha de viure-la. Al conte es fa a través d'un somni reparador, aquest somni és la feina que cal fer educativament.

Després de la lectura, es proposa un espai de diàleg on els infants puguin compartir les seves impressions. Els animem a parlar sobre les seves pròpies habilitats i talents, ajudant-los a entendre que cadascú té punts forts que el fan únic. També es treballa la importància del respecte i la comprensió cap als companys que poden aprendre de manera diferent a la majoria, o tenir necessitats específiques de suport educatiu. Allò que importa és obrir un espai per compartir els talents i les capacitats diverses de cadascú, i que tothom se senti que els altres el reconeixen en aquesta singularitat. Una singularitat que, lluny de fer-los sentir un "bitxo raro", els fan sentir especials, únics i valuosos en el grup.

Per reforçar el missatge, es poden realitzar activitats complementàries, com un mural col·lectiu on cada infant dibuixi o escrigui alguna cosa que se li doni bé. Això permet visualitzar la diversitat de capacitats presents a l'aula i promou un sentiment de valoració mútua. També la mestra pot anar recorrent a aquest mural de manera habitual al llarg del dia quan un infant ha contribuït al col·lectiu amb quelcom de positiu, i visualitzar aquell valor.

Els escenaris d'aprenentatge que es poden derivar d'aquest recurs no busquen reforçar estereotips sinó tot el contrari: fomentar un entorn inclusiu on tothom se senti valorat i comprès. A més, ajuda a crear un ambient on els infants amb altes capacitats es puguin expressar lliurement i sentir-se part del grup sense sentir-se diferents.

RECURS 4

Recull — 46 contes i novel·les juvenils sobre la diversitat funcional. Fundesplai

Aquest recurs és una col·lecció de contes per seleccionar i utilitzar a l'hora de treballar la diversitat funcional en diferents etapes educatives, fent especial èmfasi en el segon cicle d'educació infantil. L'objectiu és sensibilitzar els infants sobre la diversitat de capacitats i fomentar valors com l'empatia, el respecte i la inclusió des de les primeres etapes del desenvolupament.

Els contes seleccionats aborden diferents tipus de diversitat funcional, incloent-hi discapacitats físiques, intel·lectuals, sensorials i trastorns del desenvolupament. A través d'aquests relats, els infants poden conèixer experiències de personatges amb necessitats especials, entendre les seves dificultats i descobrir les seves habilitats i fortaleces. Això els ajuda a desenvolupar una mirada més oberta i inclusiva cap a la realitat dels seus companys i companyes, entre els quals pot haver-hi algun infant amb aquestes necessitats. Posar paraules al pensament ha d'ajudar els infants de l'educació infantil a reconèixer millor la realitat del seu entorn i viure-la en positiu.

Els escenaris d'aprenentatge possibles són diversos. Una opció és programar sessions de lectura en grup, on la mestra expliqui els contes i fomenti una conversa posterior sobre el que han après. Es poden fer preguntes com: "Com creus que se sent el protagonista?", "Quins reptes té en la vida del dia a dia?", "Com el podem ajudar?", "Com pot ajudar ell o ella als altres?". Aquestes preguntes ajuden a promoure la reflexió i a treballar l'educació emocional.

Una altra proposta és crear una biblioteca de contes a l'aula, on els infants puguin triar els llibres lliurement i compartir-los amb les seves famílies. Això permet estendre el missatge d'inclusió més enllà de l'escola i fer partícips els pares i mares en aquest aprenentatge. Podem animar els infants a explicar els contes a la seva família quan els vinguin a buscar per la tarda, per la qual cosa haurem de disposar la biblioteca de classe en un lloc còmode i amb els diversos contes a l'abast.

Un tercer escenari d'aprenentatge possible pot consistir a fer dinàmiques de joc i expressió artística relacionades amb els contes. Els infants poden dramatitzar escenes de les històries, fer dibuixos sobre els personatges o imaginar finals alternatius. Aquest tipus d'activitats ajuden a interioritzar els conceptes de manera lúdica i vivencial.

El llistat es pot trobar en l'enllaç següent:

<https://escoles.fundesplai.org/blog/suport-als-alumnes-amb-nee/46-contes-i-novelles-juvenils-sobre-la-diversitat-funcional/>

RECURS 5

Les llengües del món

Proposem generar escenaris d'aprenentatge de reflexió metalingüística, en els quals els infants prenen consciència de l'existència de llengües diverses, i la importància de tenir curiositat per aquestes per poder entendre'ns i conviure millor. Aquest treball educatiu és especialment important en aules amb infants que parlen llengües minoritàries a

casa seva – per sentir-se reconeguts – i també per comprendre la relació entre l'ús de la llengua catalana i la llengua castellana en un marc d'immersió lingüística en català.

Un dels escenaris d'aprenentatge recorre de nou al globus terraquí com un recurs didàctic per expressar la diversitat i la riquesa de cultures en el món. La mestra convida els infants a seure en rotllana i els mostra un globus terraquí ple d'imatges de nens i nenes de diferents llocs del món. És el moment d'introduir un debat amb preguntes com ara: "Sabeu que al món no tothom parla igual que nosaltres?", "Quines llengües coneixeu?", o "Quines llengües parlem a la classe?". Per reforçar el valor positiu de la diversitat lingüística es pot usar un recurs com ara una capsa – que anomenarem la capsa de les llengües – en la qual cada infant que conegui o hagi sentit a parlar d'una llengua diferent es pot aixecar i posar una bola de colors a dins. L'objectiu és ser la classe que més omple aquesta capsa col·lectivament. Es tracta d'un material que es pot deixar en un racó de l'aula de forma permanent (el racó de les llengües), i els infants poden investigar amb els seus familiars l'existència de més llengües que els permetin anar omplint la capsa de boles.

Un altre escenari d'aprenentatge pot sorgir al voltant de l'explicació d'un conte il·lustrat (en paper o videoclip) que estigui explicat o escrit amb frases senzilles en diverses llengües, mostrant com una mateixa idea es pot expressar de moltes maneres diferents. Allò que és important és que els infants escoltin amb atenció diversitat de sons que escolten. És important que el ventall de llengües sigui ampli i no quedi reduït a les llengües colonials dominants (castellà, anglès, francès), per expressar la igualtat en el valor de totes les llengües, sigui quin sigui el nombre de parlants que tinguin. Un recurs important el proporciona la col·lecció "una mà de contes" la qual a través de XTEC, ofereix contes inspirats en diferents tradicions culturals i traduïts a llengües familiars dels infants com el romanès, l'urdú, el xinès, el dària, el rifyen i el twi. Per a més informació, seguir l'enllaç:

<https://projectes.xtec.cat/origen/portada/en-el-dia-de-les-llengues-maternes-una-ma-de-contes-amplia-el-cataleg-de-titols-i-idiomes-per-promoure-el-patrimoni-linguistic-i-acostar-la-llengua-catalana-als-infants-nouvinguts/>

Un altre recurs el proporciona el CRP de Sabadell, amb una maleta pedagògica amb contes en diverses llengües. Enllaç:

<http://www.xtec.cat/crp-sabadell/intercul.htm>

També es pot recórrer al material disponible a XTEC "El món de la Dúnia", amb el vocabulari bàsic en moltes de les llengües presents a l'entorn plurilingüe dels infants:

<http://www.puntintercanvi.cat/ca/projectes/educar-en-la-diversitat/el-mon-de-la-dunia>

Per a fer més significatiu l'aprenentatge, l'escenari d'aprenentatge es pot enriquir amb un treball de la llengua escrita. La mestra prepara una capsa màgica plena de targetes i petits objectes amb paraules escrites en diferents idiomes. Un per un, els infants treuen una targeta i escolten com es pronuncia aquella paraula en veu alta. Intenten repetir-la, jugant amb els sons i comparant-los amb les paraules que ja coneixen. L'activitat es complementa amb àudios de veus infantils en diverses llengües dient frases senzilles com "bon dia", "gràcies" o "com et dius?", que es poden localitzar en el recurs de XTEC esmentat anteriorment.

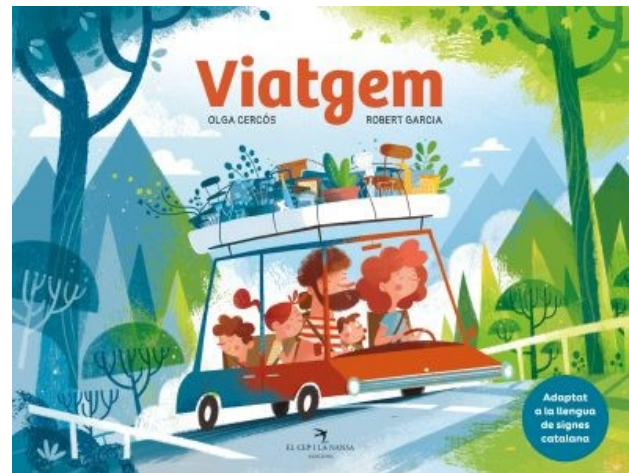
També es pot recórrer al joc simbòlic, i la necessitat de parlar llengües diverses. Es pot transformar l'aula en un mercat simbòlic del món. Els infants s'organitzen per grups petits en taules, i cada taula representa un país diferent amb un cartell que indica una llengua específica. Els infants reben monedes de colors d'acord amb el seu país, i han de demanar els productes a la mestra utilitzant una paraula clau en la llengua corresponent, per agafar confiança en la comunicació més enllà de la llengua primera.

Aquest escenari d'aprenentatge pot cloure's amb una cançó multilingüe. Les paraules en diferents llengües es van repetint mentre piquen de mans i ballen amb alegria. Quan la cançó acaba, es fa una petita reflexió conjunta: "Encara que parlem diferents idiomes, tots podem ser amics i entendre'ns!". Els infants poden expressar quina paraula els ha agradat més, fomentant així la dimensió emocional de la reflexió metalingüística.

RECURS 6

Els llenguatges de la diversitat

Els escenaris d'aprenentatge que es proposen aquí tenen a veure amb la diversitat de llenguatges associats a la discapacitat sensorial – visual o auditiva. La fase d'activació de coneixements previs contempla un diàleg previ en rotllana, en el qual la mestra llença preguntes com ara: En una aula plena de materials sensorials i colors vius, un grup d'infants "Sabíeu que hi ha persones que parlen amb les mans o llegeixen amb els dits?", "Per què ho fan així?", "tothom pot aprendre a comunicar-se amb aquests llenguatges?".

Feta aquesta introducció, en primer lloc s'aborda la llengua de signes. Per introduir-ho, un recurs interessant pot ser un conte en llengua de signes, n'apuntem un parell. El primer és un conte de l'Olga Cercós i il·lustrat pel Robert Garcia titulat "Viatgem". El seu contingut ens parla d'una família que inicia una travessia en cotxe carregada d'objectes i menjar, però en el camí es troben amb persones que necessiten ajuda. En compartir el que tenen, descobreixen la importància de la generositat i l'empatia. Està adaptat en llengua de signes catalana.

Un altre recurs és un conte narrat en llengua de signes catalana, que explica l'aventura d'un cargolet despistat que s'ha perdut i no sap trobar casa seva. És un conte il·lustrat de 6 minuts que es pot seguir en el següent enllaç, i en el qual la llengua de signes ocupa un centralitat acompanyada de la llengua oral. L'enllaç és el següent:

<https://youtu.be/b2EKky0k7bU?si=gTjR4p68F8e7uhdO>

Aquesta introducció exploratòria a la llengua de signes a través dels contes, que bàsicament fomenta la comprensió, es pot complementar amb altres activitats que en aquest cas fomentin l'expressió. La mestra pot ensenyar alguns gestos senzills en llengua de signes, com "hola", "gràcies", "amic" i d'altres paraules del vocabulari infantil quotidià. També es pot recórrer a alguna persona

de l'entorn escolar que sàpiga parlar aquesta llengua i convidar-la a venir a la classe a fer-ho. Aportem aquí una fitxa senzilla amb missatges senzills en llengua catalana de signes:

Un cop treballat el tema de la llengua de signes, es proposa un escenari d'aprenentatge sobre la llengua escrita en Braille per a persones amb discapacitat visual. Tot i que en l'actualitat el desenvolupament tecnològic facilita l'oralitat com mitjà de comunicació entre persones invidents, l'existència del Braille continua present i és un llenguatge escrit que els infants poden trobar en el seu entorn.

Per treballar-ho, la mestra recorre en primer lloc a contes que es poden prestar des del CRDV CRE ONCE de Barcelona. Aquest centre de recursos disposa de més de cent contes per infants escrits en doble tècnica de tinta i Braille, i compten amb il·lustracions de relleu amb textures diverses per facilitar que els infants amb discapacitat visual puguin gaudir de les il·lustracions. Es pot portar un d'aquests contes a l'aula, i explorar les semblances i les diferències amb els contes per infants vidents. L'enllaç a la biblioteca de recursos és el següent:

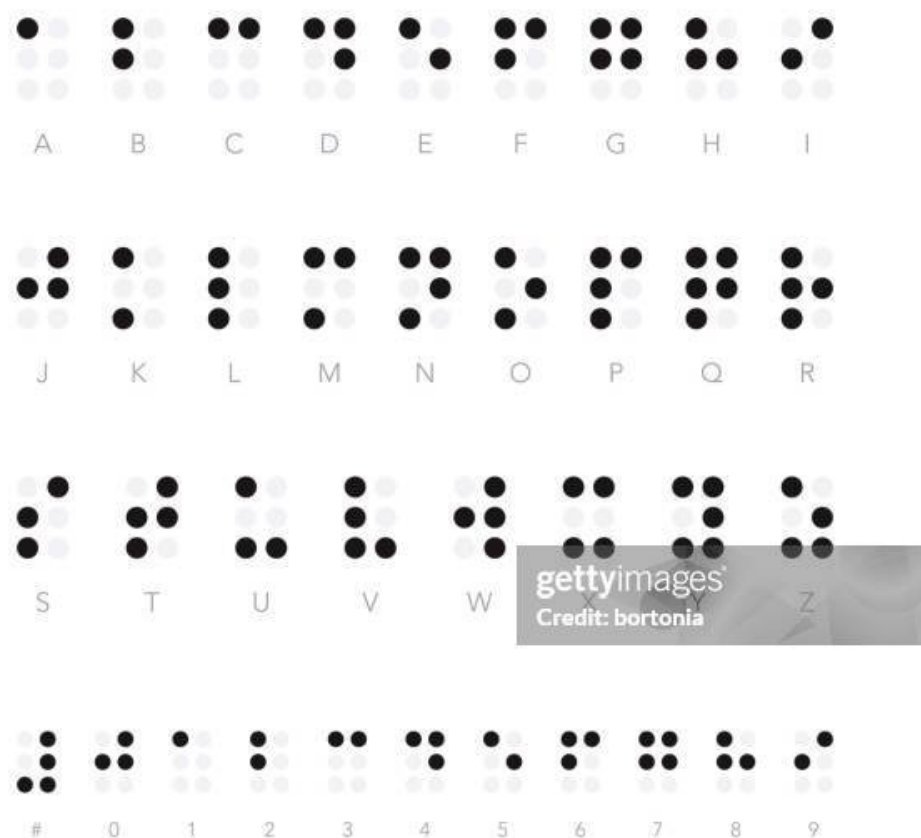
<https://aplicacions.gestioeducativa.gencat.cat/epergam/web/biblioteca.jsp>

L'escenari d'aprenentatge es pot enriquir mitjançant la comprensió o formulació de missatges breus en Braille. Segons l'edat en concret, es pot fer més simple o més complex. Amb els més petits, es pot treballar com s'escriu la primera lletra del seu nom en Braille, primer reconeixent-ne el format en punts de relleu, i després expressant-la amb plastilina sobre una plantilla preparada a tal efecte. Si són els infants més grans, es pot recórrer a què escriguin el seu nom complet en Braille, i que després el reproduïxin amb punxons i una psicomotricitat fina més elaborada. Tota aquesta lectura i producció de lletres i noms en Braille de forma individual s'ha de complementar amb un treball col·laboratiu i compartir-ho amb la resta d'infants del grup. Es pot demanar que llegeixin els noms dels altres infants, o les seves lletres.

Existeixen diversos materials que faciliten el treball amb infants en edat d'educació infantil. Deixem unes imatges dels dos més representatius: una nina que té la panxa apta per compondre lletres en Braille, i un abecedari en peces de fusta en doble codi de tinta i Braille.

També deixem una imatge de l'alfabet Braille com a recurs per a la mestra a l'hora de preparar els materials.

1315053171

Per últim, aportem un recurs sobre com són els contes accessibles per infants amb discapacitat visual, que es troba a la biblioteca Symbaloo del CRDV CRE de Barcelona de l'ONCE. La descoberta d'aquest recurs pot generar curiositat sobre com accedeix un infant amb discapacitat visual a un conte, i establir semblances i diferències sobre com fer-ho. Un enllaç explicatiu és el següent:

<https://youtu.be/i4UGW2YMOO0?si=bBOsnbgCrI7wx9A>

Eix 2.

PERTINENÇA A UN MÓN DIVERS

Orientacions per al desenvolupament d'escenaris d'aprenentatge

La música forma part del món dels infants. A casa, a l'escola, a través dels mitjans de comunicació, els infants escolten cançons i músiques diverses que els fan sentir emocions, els fan moure's i dansar, i expressar els seus estats d'ànim o motivacions a través seu.

La música i la dansa són produccions culturals humanes universals, i per tant també diverses. A través de la diversitat musical, podem crear entorns en els quals s'accedeixi d'una manera natural i senzilla a la diversitat cultural. Hi ha músiques del món que es basen molt en la percussió, altres usen instruments metàl·lics i sofisticats, hi ha músiques del món que es transmeten a través de la veu. Aquest reconeixement de la diversitat cultural a través de la música i de la dansa a l'educació infantil pot aprofitar-se també per construir un clima d'aula inclusiu. Alguns infants poden viure el repte de tocar conjuntament uns instruments musicals de forma col·laborativa, i aconseguir que sonin amb una certa harmonia o melodia. Uns altres infants, mitjançant la dansa, poden expressar emocions i construir balls coordinats amb la resta del grup. Per gaudir de la música i de la dansa, que són diverses, necessitem els altres, altrament ens trobaríem amb un consum individual i ensopit de peces musicals.

Totes les cultures del món inicien els seus infants en les músiques i les danses de la seva identitat, com una porta oberta d'accés al seu univers, i per transmetre els valors i les actituds amb les quals s'identifiquen. L'educació infantil ha de contribuir a aquest repte social per afavorir la mirada diversa i inclusiva.

Pel que fa a l'espai per dur a terme les activitats d'expressió musical i corporal, utilitzem l'aula de psicomotricitat de manera habitual, tot i que l'espai a l'aire lliure és una opció estimulante per als infants sempre i quan no tinguin moltes distraccions. Sabem que les activitats no han de durar més de 20 – 30 minuts, combinant les diferents tasques associades: escoltar la música, interpretar-la (si escau), moure's al seu ritme, construir coreografies senzilles i espontànies (si escau). El nucli d'activitat ha de veure's acompanyat d'un temps posterior de 5-10 minuts de relaxació, més 5-10 minuts de rotllana parlant sobre la sessió i com s'han sentit els infants. Amb tot, les activitats s'adaptaran d'acord amb el ritme i les necessitats del grup.

RECURS 7

Música clàssica europea — “Les quatre estacions” de Vivaldi

D'entrada, es proposa dibuixar un escenari d'aprenentatge que contribueixi a treballar el moviment lliure amb la música. Si treballem les estacions, en cada moment podem incloure la part de la peça musical que correspongui a l'estació que formi part del projecte educatiu del moment, ja sigui de forma global o específica. Podem triar un fragment o simplement, segons veiem el desenvolupament de l'activitat amb els infants, determinar quan creiem que és suficient.

Per fer l'activitat més estimulante i amena, podem sumar al moviment un mocador o tros de roba, com els que ens posem al coll o al cap, i que els infants l'utilitzin al ritme de la música, per ajudar més a la inclusió mitjançant un joc creatiu entre el propi cos i el moviment del mocador. Podem observar com els infants intercanvien les peces de roba, o les comparteixen, i estimular-los a fer-ho per tal que la dansa lliure sigui més divertida.

Un cop veiem que l'escenari d'aprenentatge ja està esgotant tot el seu potencial amb el grup, anem baixant el volum de la música i demanem als infants que s'estirin a terra per relaxar-se i fer respiracions més pausades. Quan hem creat l'ambient de relaxació i calma, els infants s'incorporen i parlen de com s'han sentit, tant amb el so com amb el moviment.

Si existeix alumnat amb diversitat funcional al grup, es pot introduir una variant de l'activitat i fer-la per parelles, per tal de crear inclusió i anar fent canvis de parella si es veu oportú.

Enllaç:

<https://www.youtube.com/watch?v=sO7zsGzTnDM>

RECURS 8

El ritme de la diversitat — treball de la cultura inclusiva des de la percussió africana

Es proposa un escenari d'aprenentatge en què els infants posaran en joc el so, el ritme i el cos. Se'ls demana que s'asseguin tots en rotllana i se'ls convida a començar amb una cançó de benvinguda per crear un ambient alegre i acollidor. A continuació es mostren imatges d'infants de diferents ètnies i la mestra pregunta: “Com són?”, “Són iguals o diferents?”. Es proposa parlar sobre les semblances i diferències i com això fa que cada persona sigui única i especial. Com que és possible que aquesta diversitat existeixi a l'aula, es pot aprofitar com a recurs.

A continuació, es presenta a en Samba i la Nia, dues titelles que venen de llocs diferents però que es fan amics gràcies a la música. La mestra explica com, sense parlar la mateixa llengua, van començar a fer ritmes amb les mans i els peus, i convida als infants a fer el mateix. Els infants piquen de mans i peus seguint un ritme senzill per preparar-se per l'exploració sonora.

Després, es presenten uns instruments de percussió africana, com djembés i darbukas. Cada infant pot tocar-ne un lliurement i escoltar-ne el so. També es proposa als infants experimentar amb el cos, picant-se suaument les cuixes, fent palmes i donant copets a terra. Se'ls poden fer preguntes sobre quin so els agrada més, o com sona quan toquem junts o individualment.

Un cop s'ha experimentat amb els sons, es convida els infants a crear junts una petita melodia. Cada infant tria un ritme senzill i el repeteix, i després es combinen per fer una peça col·lectiva. La mestra introdueix una cançó curta i repetitiva sobre la diversitat, com ara “*Som amigues i amics, podem ballar, i fem música per a jugar!*”, que es canta mentre es toca la percussió creada.

Enllaços:

https://youtu.be/VxfpWmjxK_A?si=ZP_fRYQToQNJwrPN

<https://youtu.be/r8iTmgm-TL8?si=OYs8ecmhw-LGNHGN>

https://youtu.be/yzTBud6HEps?si=x_oXbX3RTwRBGs6T

RECURS 9

La música de l'Arc de Sant Martí — treball de la cultura inclusiva des de la musicalitat xinesa

L'escenari d'aprenentatge associat a aquest recurs també posa en joc la música i el moviment. Comença amb els infants que s'asseuen en rotllana, i la mestra mostra imatges de diferents països i els pregunta com creuen que sona la música en altres llocs del món. S'anuncia als infants que avui escoltaran música xinesa tradicional i potser descobriran sons nous.

Aleshores la mestra presenta el *guzheng* (instrument de corda tradicional xinès) i el *pipa*, mostrant-ne imatges i un breu àudio perquè escoltin el seu so suau i melòdic. Si hi ha alguna família xinesa a l'escola que disposi d'aquest instrument, se li pot demanar que vingui a participar de la sessió. També es porten instruments senzills, com campanetes i bastons de pluja, perquè els infants els toquin lliurement i explorin diferents ritmes.

Després, s'explica una llegenda xinesa de l'Arc de Sant Martí. A la mitologia xinesa, la deessa Nüwa descriu l'arc de Sant Martí com el pegat de pedres de colors foses per arreglar una escletxa al cel i ho fa amb set colors diferents, igual que les persones som diferents però formem un món bonic quan ens unim. Cada infant tria un color de l'arc de Sant Martí i el convidem a relacionar-lo amb un so o moviment (per exemple, vermell és un cop de tambor, blau és una campaneta suau). Si hi ha infants amb discapacitat visual al grup, es pot aprofitar per associar colors amb sensacions corporals: el vermell és escalfor, el groc son pessigolles, el blau és frescor, el verd és olor de terra molla, etc.

A continuació, la mestra i els infants creen conjuntament una “melodia de colors”: cada infant toca el seu so quan el seu color és anomenat, creant una composició col·lectiva. També demanem que cada infant acompanyi el so amb un gest o moviment, fomentant la coordinació i la participació de tothom.

Finalment, es parla sobre com els infants s'han sentit fent música conjuntament i es recorda que, com l'Arc de Sant Martí, la diversitat ens fa més boniques a les persones. Acabem fent una dansa suau amb teles de colors per celebrar la diversitat i la inclusió a través de la música.

Enllaços:

<https://youtu.be/f5eDyN88Bm8?si=2HVfTXnev7JiCRth>

<https://youtu.be/8QjWPNa1Ml0?si=jCgGR6Pa0NRkigE5>

RECURS 10

El Càntic del Mar — treball de la cultura inclusiva des dels ritmes de la música maorí

En aquest cas, l'escenari d'aprenentatge es proposa usar la música i la dansa des de la cultura polinèsia. Els infants s'asseuen en rotllana i comencen amb una salutació tradicional maorí que es diu "hongí". Consisteix a tocar-se front amb front, o nas amb nas, amb una altra persona, i es considera un signe de respecte i d'amistat. La mestra parla sobre com cada cultura té formes diferents de saludar-se, que la salutació hongí és tradició d'un poble molt llunyà que es diu maorí, un poble que viu envoltat pel mar, i que avui descobriran la seva música a través de la protagonista d'una pel·lícula d'animació que potser alguns ja coneixen: Vaiana.

La mestra mostra imatges de maorís, la seva cultura i els seus tatuatges simbòlics. A continuació, la mestra convida els infants a escoltar un *haka* (càntic rítmic tradicional) i es demana als infants que utilitzin el seu cos per marcar el ritme. S'anima els infants a fer sons amb les mans, el pit i els peus per sentir la força de la percussió corporal.

Després, la mestra explica que *Vaiana* ensenya la importància de respectar la natura i les tradicions del seu poble. Es pot crear una petita cançó inspirada en la música maorí, amb poques paraules i sons suaus que recordin el mar. Abans, però, es posen un o dos clips amb fragments i cançons de la pel·lícula per inspirar tothom i modelar amb exemples. Després cada infant pot triar un gest o so per acompanyar la melodia, fent palmes, picant a terra o usant petits instruments com maraques o pals de pluja.

A continuació, tot el grup crea una "Cançó del Mar": cada infant diu el seu nom mentre tots els infants fan un ritme suau per donar-li la benvinguda, així es simbolitza que tothom és important en el grup.

Finalment, la mestra demana reflexionar sobre com la música ens connecta amb altres cultures i ens ajuda a entendre i respectar la diversitat. L'activitat s'acaba amb una dansa lliure, movent-se com les onades del mar, per celebrar que tots som únics però formem part d'un mateix món.

Salutació hongí

Percussió corporal haka

Enllaços:

https://youtu.be/rs5KdHYRJgI?si=Wlz8rECs_GTLig8h

https://youtu.be/wDs5YYbDsKg?si=EVH-2AbdT2u8v_mS

RECURS II

La diversitat d'una orquestra - “Piccolo, Saxo i companyia”, d'André Popp

Aquest conte musicat explica la història del naixement d'una orquestra tal com s'entén en un context cultural europeu. Al principi, els diferents instruments estaven agrupats per famílies, però no feien música plegats, fins que un bon dia descobreixen la riquesa de combinar la diversitat de sons que representen i fan una música molt més completa.

La mestra explica la història, o bé convida els infants a visionar el conte amb animacions, en un enllaç que s'adjunta al final del recurs i que està narrat en llengua castellana. Un cop escoltat o visionat el conte, la mestra convida els infants a elegir un instrument com a personatge, i es pot reproduir la història dramatitzant-la segons cadascun. Caldrà tenir molt de compte a l'hora que cap infant quedi exclòs i se senti integrat en una família d'instruments. Amb els més petits, la mestra pot preveure pitets de paper que porten la fotografia d'instruments, i assignar-los individualment.

El treball d'identificació musical amb un instrument es pot fer acompanyat d'un treball de psicomotricitat, en el qual convidem als infants a moure's segons quin sigui els eu instrument: les percussions amb moviments forts i pesants, les cordes amb moviments àgils i fins, els vents amb moviments ondulants com l'aire que bufa, etc.

Un cop feta la dramatització del conte, la mestra comparteix la reflexió que permeti enllaçar l'activitat desenvolupada amb la convivència entre les persones: veiem com una orquestra necessita de molts instruments, doncs el món també necessita de moltes persones diferents perquè pugui funcionar.

Es poden anar fent variacions: sumar al moviment un mocador o tros de roba, com els que les persones ens posem al coll o al cap, pensar nous instruments fent un joc creatiu amb el propi cos, i d'altres variants. Al final de l'activitat, un cop la mestra ja ha vist esgotades les accions de creativitat dels infants, es fa una rotllana per relaxar-se i expressar els sentiments i les emocions que s'han viscut, i les idees que els apareixen sobre viure plegats en grup... com una orquestra.

Enllaç:

https://youtu.be/8E54y1S0WOY?si=sDngMiu82_OLNJI5

RECURS 12

Música clàssica europea — “El carnaval dels animals”, de Camille Saint-Saëns

Aquest escenari d'aprenentatge proposa associar el so i la música amb animals, a partir d'una peça inspiradora i creativa com el carnaval de Saint-Saëns. Primer, la mestra convida a visionar la narració musical de la peça amb il·lustracions atractives que van apareixent d'acord amb un so determinat. Es tracta d'una peça de 20 minuts, per la qual cosa es pot fer sencer o per fragments d'acord amb l'edat dels infants.

Sigui quina sigui la modalitat, es fa un procés de tria d'animals per part dels infants, cadascun d'ells ha de ser un animal (es pot reforçar amb fotografies ampliades) i se'ls demana que practiquin els moviments associats a la música, que poden ser:

- El lleó (es mou majestuosament)
- Les gallines-galls (tranquil·les per la granja, però vigilants a la vegada)
- Els cavalls (lliures pels parts)
- La tortuga (caminant pel bosc lentament al seu ritme)
- L'elefant (gran i pesat però molt senyorial)
- La llebre (practica la boxa amb la seva amiga)
- L'aquari amb els peixos, cavallets de mar, (un moviment lent i suau per sota l'aigua)
- L'ase (a la granja fort i treballador)
- Els ocells grans i petits (al fons del bosc que volen majestuosament)
- També apareixen pianistes (nosaltres podem ser les notes musicals d'aquest fragment)
- Esquelets ballant i tocant (els nostres ossos són els que ens ajuden a moure'ns i a ballar)
- El cigne (que es mou lentament per damunt del llac)
- Final (apareixen personatges de circ: pallasso, presentador, equilibrista, animals...)

En el cas d'haver infants talentosos en la música en el grup, o si s'ha fet prèviament l'activitat associada amb el conte d'André Popp, es pot intentar de demanar els infants que associïn el so musical d'un determinat animal amb l'instrument amb què es toca. Es poden usar fotografies ampliades com a recurs per activar el coneixement previ.

També es pot provocar la creativitat i demanar als infants que assagin moviments diferents, i creïn coreografies diverses segons els inspire la música. Aquesta variant és molt important per educar en la diversitat, i en la necessitat de no associar sempre una característica a un subjecte. Es pot fer una desfilada d'animals davant d'un altre grup classe. Un cop esgotada la creativitat, es demana als infants de fer respiracions pausades, seure en rotllana i expressar els seus sentiments.

Enllaç:

<https://www.youtube.com/watch?v=uJzoDo5JDlk>

Eix 3.

DESCOBERTA D'UN ENTORN DIVERS AMB CURIOSITAT

Orientacions per al desenvolupament d'escenaris d'aprenentatge

La primera infància és una etapa clau per fomentar la curiositat i una actitud inclusiva cap a la diversitat de l'entorn. Una mestra d'educació infantil té un paper fonamental en aquesta tasca, ja que pot proporcionar escenaris d'aprenentatge que ajudin els infants a conèixer, valorar i respectar la varietat de persones, cultures, llengües, capacitats i formes de vida que els envolten.

Per afavorir aquesta descoberta dins de l'aula, la mestra pot crear un ambient ric en materials diversos que representin diferents realitats. Això pot incloure els recursos que ja hem proporcionat per als dos eixos anteriors del currículum (comunicació i llenguatges, pertinença a un món divers: llibres il·lustrats amb protagonistes de diverses cultures, joguines que reflecteixin la diversitat funcional, música i contes en diferents llengües, així com imatges i fotografies de famílies de diferents tipus. Aquest material permet als infants identificar-se amb la seva pròpia realitat i, alhora, descobrir altres maneres de viure.

Però en aquest eix de desenvolupament i aprenentatge proposem anar més enllà. L'experiència directa és fonamental per a l'aprenentatge en la primera infància. Així, la mestra pot organitzar activitats on els infants tinguin contacte amb diferents cultures i maneres de fer. Per exemple, es poden convidar famílies a explicar contes tradicionals del seu país d'origen, a compartir menjars típics o a ensenyar cançons i danses de la seva cultura. A més, l'escola pot celebrar jornades temàtiques sobre diverses festivitats, respectant i valorant la seva importància per a cada comunitat. Aquesta descoberta, però, es pot eixamplar a l'entorn fora de l'escola, descobrint la geografia física i humana del barri o el poble.

El joc simbòlic és una altra eina poderosa per fomentar la descoberta de la diversitat. Crear espais de joc que representin diferents oficis, costums i formes de vida permet als infants posar-se en la pell de diferents persones i entendre la riquesa del món que els envolta. La rotació de materials i la renovació d'aquests espais ajuden a mantenir la seva curiositat i interès.

Tot això requereix de la participació i implicació de les famílies, convidant-les a participar en les activitats de l'aula i fent-les sentir part de la comunitat educativa. Quan les famílies perceben que les seves tradicions i identitats són valorades, transmeten als infants una actitud positiva cap a la diversitat. Cal fer de l'escola bressol o de l'escola d'infantil i primària un lloc que desperta la curiositat i els sentits per descobrir la riquesa de matisos i formes diverses de la vida en societat. Els següents sis recursos que es poden trobar a continuació pretenen donar idees i materials a la mestra d'educació infantil per fer-ho possible.

Recursos per al desenvolupament d'escenaris d'aprenentatge

RECURS 13

Els colors i la diversitat del barri

El recurs proposat aquí és el barri o poble de l'escola, un espai de descoberta de multitud d'elements que reflecteixen la diversitat de les persones que hi viuen. Si el barri o poble ha de ser un escenari d'aprenentatge, cal fer un treball previ de preparació. A l'aula es planteja una conversa inicial per despertar la curiositat i anticipar el que es descobrirà durant una passejada per fora de l'entorn de l'escola. Es convida els infants a pensar en els colors que poden trobar al carrer i a parlar sobre què els agradaria observar. La mestra pregunta als infants si saben que al barri o al poble conviuen persones amb diferents formes de vestir, parlar i viure.

A continuació, es du a terme la passejada. Per tenir una atenció més personalitzada, es proposa que la mestra vagi amb un grup reduït de 5-6 infants, mentre que la resta es pot quedar a l'aula fent altres activitats amb una altra mestra de reforç. Durant la sortida, es guia els infants a observar activament els elements visuals que conformen l'entorn, i se'ls demana que comparteixin amb el grup un que els agradi molt, o bé que els hagi cridat l'atenció: els colors de les façanes, les tonalitats de la roba de les persones, els rètols de les botigues en diferents idiomes i les expressions artístiques com murals i grafitis. La mestra fomenta el diàleg fent preguntes obertes: “Quins colors veieu al vostre voltant?”, “Algú reconeix alguna paraula en aquests cartells?”, “Quines diferències i semblances trobem en la manera de vestir de les persones?”

Paral·lelament, es proposa la recollida de materials naturals per ampliar l'experiència sensorial, permetent que els infants experimentin amb diferents textures, formes i colors de fulles, flors o petits elements del carrer. Aquest procés fomenta la relació entre la natura i l'entorn urbà o rural i afavoreix el desenvolupament de la curiositat i la capacitat d'exploració.

Una tercera acció pedagògica consisteix a identificar elements que ens parlen de la diversitat de les persones en el barri o el poble:

- una vorera adaptada perquè persones amb mobilitat reduïda hi puguin pujar i baixar amb facilitat
- unes llambordes amb ratlles perquè les persones cegues s'orientin amb el bastó
- un semàfor amb llums i sons perquè ningú es quedi sense informació

La mestra convida els infants a buscar-ne i, un cop en troben comunicar-ho als altres i fer-ne una fotografia. Després aquestes fotografies es poden projectar sobre la pantalla de l'aula i preguntar als infants per què s'han dissenyat d'aquella manera.

En retornar a l'aula, es facilita un espai d'expressió artística que es va construint al llarg dels dies que es fan les visites, en el qual cada infant pot representar la seva experiència a través d'un collage col·lectiu amb el material recollit. Es crea un racó a la classe titulat "El barri/el poble en colors". Aquest espai permet als infants expressar lliurement el que han descobert i compartir les seves percepcions amb els companys i companyes, fomentant així el diàleg i l'intercanvi d'experiències. Es respecta el ritme individual de cadascú, promovent una actitud inclusiva i oberta.

Per acabar aquest escenari d'aprenentatge, es convida els infants a fer una festa dels colors i de la diversitat, pintant-se els peus els uns als altres, i creant personatges inspirats en la passejada que han fet.

Quan tots els infants tenen els peus pintats, la mestra pot començar a fer-los parlar entre ells i anar creant històries. Parlar de com son, de per quin motiu han elegit aquell personatge o objecte que han vist a la passejada, tot fent una posada en comú per reforçar els aprenentatges adquirits. Es recuperen les preguntes plantejades al principi i es convida els infants a reflexionar sobre què han après i com han viscut l'experiència. La mestra clou l'activitat amb una idea clau: "El nostre barri o el nostre poble és un lloc ple de colors, llengües i persones diferents, i això el fa únic i especial."

RECURS 14

Descobrim oficis i rols sense estereotips

Aquest recurs es proposa convertir el barri de nou en un escenari d'aprenentatge, però des d'una perspectiva més focalitzada: descobrir les professions i els oficis sense estereotips de gènere, d'origen ètnic, d'edat o d'altres marcadors identitaris. Això requereix un preparació prèvia: identificar espais professionals del barri o del poble en què les persones que hi treballen responguin a una diversitat de característiques com les esmentades, i acordar visites amb les persones que en formen part.

L'escenari d'aprenentatge comença amb un diàleg a l'aula, en el qual la mestra pregunta als infants què saben sobre els oficis i professions que es poden trobar al barri o poble. A continuació, presenta els espais que visitaran i continua animant a l'activació dels coneixements previs: "Què en sabem d'aquest ofici?", "Coneixem algú de la nostra família que el faci?". Tot això per demanar als infants que preparin preguntes que voldran fer a les professionals amb què es trobaran. Es demanen voluntaris per recordar-se de les preguntes que el grup els vol fer.

A partir d'aquí es realitzen les visites previstes a diferents establiments i serveis del barri o poble. Per una major personalització de l'aprenentatge, es pot dividir el grup en dos, i anar-hi amb la meitat en un torn, i amb l'altra meitat en un altre. Es poden visitar recursos com:

- la biblioteca, en la qual aprofitarem per descobrir si tenen llibres en diferents llengües del món
- una botiga de queviures o el mercat, en la qual aprofitarem per observar si tenen menjars i productes variats que venen d'arreu del món
- la policia local o el parc de bombers, on els infants poden entrevistar-se amb una agent dona i un agent home, i veure que es tracta d'una professió per la qual el gènere no importa
- una oficina o un negoci on hi treballa una persona amb una discapacitat motòrica o sensorial

L'objectiu és sobretot observar qui treballa en aquests espais i en què consisteix la seva feina. Durant la passejada, es posa especial atenció en la diversitat de les persones que exerceixen aquests oficis. Es poden recollir impressions dels infants, fent fotografies (amb permís) o anotant els comentaris i descobertes més rellevants.

En tornar a l'escola, es dedica un temps a compartir impressions sobre el que s'ha observat. Es pot iniciar el diàleg amb preguntes com: "Hi ha oficis que només poden fer els homes o només les dones?", "Heu vist persones de diferents orígens culturals fent feines diverses?", "Tothom pot fer el que li agrada?", "Tu quin feina vols fer quan siguis gran?". La mestra reforça la idea que totes les persones poden desenvolupar qualsevol feina, independentment del seu gènere, cultura o d'altres, i destaca la importància de l'esforç i les habilitats personals per exercir un ofici.

L'escenari d'aprenentatge es clou amb la creació d'un mural on els representen els oficis que han conegut. S'ofereixen diversos materials (cartolines, pintures, robes de colors, adhesius) perquè puguin dibuixar o retallar imatges de persones treballant en diferents professions. Aquest mural es converteix en un recurs visual que reflecteix la diversitat del barri i reforça l'aprenentatge realitzat. Es pot exposar en un espai comú de l'escola per compartir-lo amb la resta de la comunitat educativa. Es reforça la idea que tothom pot escollir el seu camí professional sense limitacions per gènere, origen o d'altres, i que la diversitat en el món laboral enriqueix la societat.

RECURS 15

Joc de cares

Aquest recurs és “Humanæ” un treball fotogràfic en progrés de l'artista Angèlica Dass, una inusual reflexió directa sobre el color de la pell, tractant de documentar els veritables colors de la humanitat en lloc de les falses etiquetes «blanc», «vermell», «negre» i «groc» associades a la raça. És un projecte inacabat en constant evolució que busca demostrar que allò que defineix l'ésser humà és la seva ineludible singularitat i, per tant, la seva diversitat. L'enllaç al web del projecte és el següent:

<https://angelicadass.com/es/fotografia/humanae/>

L'escenari d'aprenentatge arrenca amb el visionat projectat d'alguna de les dispositives d'“Humanæ” sobre la pantalla, i un diàleg sobre la gran diversitat que hi podem trobar: d'edats, de gèneres, d'expressions, de colors de pell, de pentinats. A continuació la mestra redirigeix l'atenció al grup, i anima els infants a parlar sobre les seves cares, trobant semblances i diferències amb les observades a la pantalla.

La part activa de l'escenari d'aprenentatge consisteix a elaborar un mural amb els retrats dels infants del grup. Prèviament s'haurà demanat a les famílies portar una fotografia gran de l'infant, sobre la qual cadascun d'ells farà un retrat en un full DIN-A4. L'objectiu és ajudar els infants a entendre i valorar la diversitat, reconeixent que cadascú és únic i que això ens enriqueix com a grup.

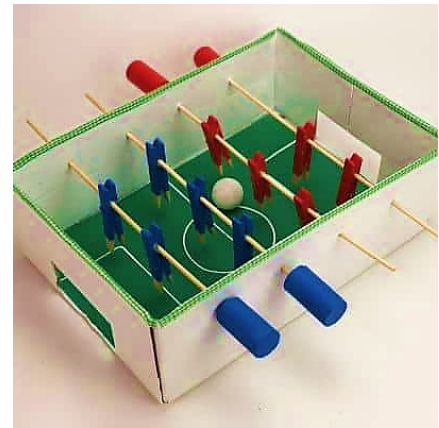
Un cop acabats els autoretrats, s'enganxen en un gran mural col·lectiu juntament amb la fotografia de cada infant. Els infants són convidats a fer comentaris sobre les semblances i diferències que hi veuen. La mestra introdueix una reflexió sobre la igualtat i la diferència, amb preguntes com ara: "Què passa si som diferents?", "I si fóssim tots iguals què passaria?". Es tracta de fomentar el pensament analític i hipotètic al voltant de la diversitat, per reforçar la riquesa d'aquesta.

Per cloure l'escenari d'aprenentatge, serà important convidar les famílies a participar i visitar l'exposició d'autoretrats. Avis, àvies, mares i pares poden compartir anècdotes sobre com eren quan eren petits, explicant com canvia el rostre amb l'edat. Poden portar fotografies antigues i explicar històries, creant un ambient càlid i proper. Amb aquest mural, els infants no només han après sobre diversitat, sinó que també han reforçat el seu sentiment de pertinença al grup i han compartit una experiència significativa amb la comunitat educativa. Un projecte senzill, però profund, que pot deixar una empremta en el seu desenvolupament emocional i social.

RECURS 16

Creació de joguines reciclades del món

El taller de creació de joguines del món és un escenari d'aprenentatge que permet als infants descobrir com, amb materials senzills i imaginació, es poden crear objectes de joc molt atractius sense necessitat de comprar-ne. Aquesta activitat no només fomenta la motricitat fina, sinó que també ofereix una oportunitat per reflexionar sobre la importància de reutilitzar materials, la sostenibilitat, la creativitat i la col·laboració. És una acció a favor de fer ús dels recursos que un troba en l'entorn, i evitar el consumisme sense sentit.

Algunes webs amb idees sobre com fer aquestes joguines es poden trobar en els següents enllaços:

<https://ebressol.paeria.cat/fitxers/EBMLleiajocsambmaterialsrecicllats.pdf>

<https://es.pinterest.com/jordi0944/joguines-amb-materials-recicllats/>

<https://kidlee.fr/en/workshop-recycling-top-5-toys-to-make/>

L'activitat comença amb una passejada pel barri o el poble, amb l'objectiu d'anar a la recerca de materials per reciclar. També es pot demanar als infants que en portin de casa, comptant amb la complicitat de la família. Un cop a l'aula, aquests materials es transformen en joguines úniques. Els infants més petits poden decorar els objectes amb gomets, pintura i altres elements visuals, creant petites obres d'art que es poden convertir en sonalls, trens de cartró o simples construccions que estimulen la seva imaginació.

La mestra acompanya aquest procés oferint suggeriments suaus i fomentant l'expressió lliure, assegurant-se que cada infant se senti orgullós de la seva creació. Es convida a compartir les joguines amb els altres infants del grup, i es pot dedicar un racó de la classe per desar-les i mostrar-les a altres infants de l'escola o les famílies.

Els infants de 4 a 5 anys poden tenir un repte una mica més elaborat: inspirar-se en joguines tradicionals per construir les seves pròpies versions. Per introduir-los a aquesta idea, la mestra pot

compartir imatges o petites històries sobre joguines artesanals d'altres èpoques. Un recurs molt didàctic es pot trobar en el següent enllaç:

<https://www.ecoembes.com/sites/default/files/inline-files/corporativo/proyectos-ods/ficha-juegos-tradicionales-materiales-reciclados.pdf>

Si hi ha famílies que venen d'altres continents, es pot demanar que vagin un dia a l'aula a explicar joguines senzilles que aquestes feien en la seva infantesa: com en algunes cultures africanes es fan pilotes amb teles i cordills, o com en alguns països d'Amèrica del sud es creen instruments musicals senzills amb materials quotidians.

RECURS 17

Els minimons

Un recurs molt útil per fomentar un rol actiu de l'infant després de la descoberta és jugar als minimons. Aquí ja no té un paper espectador sinó creador a partir del joc simbòlic, i hi pot abocar tot allò que està descobrint del seu entorn. L'aula es converteix en un escenari d'aprenentatge en el qual, a través de la creació de personatges sense cara i utilitzant diversos objectes i materials, els infants donen vida a històries espontànies que

reflecteixen el seu món interior i les seves experiències viscudes en les descobertes. Es pot trobar informació sobre aquest recurs al següent enllaç:

<https://www.jugarijugar.com/que-son-els-minimons-i-com-crear-los-n2257>

L'activitat comença amb la presentació de diverses capsas amb materials de diferents textures, formes i mides: peces de fusta, taps, teles, botons, suros, petites branques, pedres i altres elements naturals. Els infants poden explorar lliurement aquests materials i utilitzar-los per crear els seus propis personatges. La manca de faccions als personatges permet una major llibertat imaginativa, ja que els infants projectaran emocions i rols a través dels seus moviments i interaccions.

El joc lliure es converteix en el centre de l'activitat. Els infants poden jugar de manera individual, en parelles o en petits grups, segons la seva preferència i necessitat en cada moment. La mestra estableix un temps mínim de joc d'entre 30 i 40 minuts, però són els infants els qui decideixen quan finalitzar la seva creació, respectant el seu ritme i nivell de concentració. Aquest aspecte fomenta l'autonomia i el respecte pels processos personals de cadascú.

A mesura que el joc es desenvolupa, els infants fan moure els seus personatges, els fan parlar i interactuar entre ells. Aquest procés permet a la mestra observar aspectes essencials del desenvolupament infantil: la capacitat de creació i representació, el nivell de llenguatge, la

representació sobre la diversitat i la inclusió, i la manera com cada infant es relaciona amb el seu entorn. A través d'aquestes dinàmiques, també podem identificar possibles situacions de discriminació, inseguretats o inquietuds que poden ser difícils de detectar en altres contextos.

La mestra adopta un rol d'observadora i facilitadora, intervenint només quan és necessari per enriquir el joc, oferir noves propostes o ajudar a verbalitzar les emocions que sorgeixen durant l'activitat. Això permet als infants expressar-se lliurement i desenvolupar la seva creativitat sense sentir-se dirigits. Per un atenció més personalitzada, és important que aquest escenari d'aprenentatge es desenvolupi en codocència, amb més d'una mestra a l'aula per atendre totes situacions que es vagin provocant des del joc simbòlic.

L'equip de mestres anirà enregistrant evidències sobre quina és la mirada que els infants tenen sobre la diversitat, i les aprofitarà per al tancament de l'escenari, moment en el qual es convidarà als infants a compartir les seves creacions si ho desitgen. Alguns expliquen històries sobre els seus personatges, d'altres prefereixen deixar que el misteri envolti les seves figures. Es respecta cada manera d'expressió, entenent que no tots els infants necessiten verbalitzar la seva experiència per gaudir-ne plenament.

Aquesta activitat, aparentment senzilla, pot tenir un impacte significatiu en el desenvolupament emocional i social dels infants. Afavoreix la imaginació, la presa de decisions, el diàleg intern i la comprensió del món divers que els envolta.

RECURS 18

Conte col·lectiu: Un barri o poble per a tothom

Aquest recurs consta dels aprenentatges que els infants han realitzat al llarg d'aquest eix de desenvolupament i aprenentatge. Novament, se'ls demana que passin d'una actitud de receptivitat i descoberta a una de creativitat i acció, aquest cop fent ús del llenguatge. Es demana als infants que esdevinguin autèntics creadors d'històries amb una activitat màgica: la creació d'un conte conjunt on el seu barri es transforma en un lloc ple d'aventures i inclusió. Aquesta proposta no només fomenta la

imaginació i l'expressió oral, sinó que també es converteix en una eina poderosa per donar visibilitat a la diversitat i promoure valors de respecte i convivència.

L'activitat comença amb una conversa en rotllana on la mestra planteja una pregunta: "Com seria un barri màgic on tothom tingués un lloc i se sentís feliç?" Els infants comparteixen idees espontànies i, a partir d'aquí, comença la creació dels personatges.

Cada infant o petit grup inventa un personatge que reflecteixi la diversitat del món real. Així neixen històries com la de l'avi que ensenya paraules en la seva llengua materna als infants de la plaça, la nena que viu amb dues mares i acull tothom a casa seva per explicar contes, o el nen en cadira de rodes que descobreix tresors ocults pels carrers amb la seva motxilla d'explorador. A mesura que es creen els personatges, els infants els donen veu i moviment, imaginant com serien les seves vides en aquest barri especial.

Amb totes aquestes idees, la mestra estructura la història de manera col·laborativa, preguntant als infants com es troben aquests personatges, quins reptes afronten i com s'ajuden entre ells. Es deixa espai perquè cadascú pugui aportar i sentir que forma part del procés creatiu.

Un cop la història està definida, arriba el moment de donar-li color i forma. A través de dibuixos i collages amb retalls de revistes, teles i altres materials, els infants il·lustren les diferents escenes del conte. Aquesta part de l'activitat permet treballar la motricitat fina, l'expressió plàstica i la connexió

emocional amb els personatges que han creat. El suport material del conte pot ser en diversos formats: grans cartolines i murals, presentació de diapositives digitals i d'altres. Tots són compatibles entre sí.

Quan el conte està acabat, arriba el moment de compartir-lo. Es pot fer una petita presentació davant de les famílies o altres classes, on els infants expliquen la seva història i mostren les seves il·lustracions. Aquest espai d'expressió oral reforça la seva autoestima i els ajuda a donar valor a les seves pròpies creacions.

Més enllà de la diversió i l'expressió artística, aquesta activitat té un valor educatiu profund. Permet als infants veure la diversitat com una riquesa i naturalitzar diferents tipus de famílies, llengües, capacitats i formes de viure. A través del conte, s'integren conceptes d'empatia i respecte d'una manera vivencial, fomentant així una mirada més oberta i inclusiva des de la primera infància.

Aquesta experiència no només queda dins l'aula, sinó que pot esdevenir una eina per connectar amb la comunitat. Es pot exposar el conte a la biblioteca del barri, compartir-lo en format digital o fins i tot fer-ne una narració col·lectiva en alguna activitat comunitària. Així, el barri imaginat pels infants es projecta cap al món real, i aquests exerceixen la seva agència, ajudant-los a entendre que la seva veu té poder per crear espais més acollidors i diversos.